

suos, cum principium omnis certae cognitionis constituat in conscientiae testimonio, consequenter docet in acquisitione scientiarum initium esse sumendum a Psychologia, idest a pervulgato et famoso illo principio: *Cogito; ergo sum*. Ex hoc Cartesii dogmate tamquam ex venenata radice duplex germinavit philosophantium secta, uti acute notavit Iacobus Balmes, eorum nempe qui in philosophando subiectivissimum sensitivum, et eorum qui subiectivissimum idealisticum professi sunt.

Ordo in singulis scientiis. Si methodus spectatur quatenus denotat diversam rationem et modum procedendi ex principiis ad conclusiones in singulis scientiis acquirendis, tunc dividitur in *analyticam* et *syntheticam*, secundum quod vel ex compositis progreditur ad simplicia, vel ex simplicibus ad composita graditur. Est ergo *analysis*, graece *ἀνάλυσις*, idest resolutio: processus quo mens a toto ad partes, a composito ad elementa, a particulari ad universale, ab effectu ad causam, et generatim a notionibus particularibus ad universales procedit. Contra ea *synthesis*, graece *σύνθεσις*, idest compositio est: processus quo mens a partibus ad totum, ab elementis ad compositum, ab universali ad particulare, a causa ad effectum, et generatim a notionibus universalibus ad particulares contendit. His declaratis, nullo negotio intelligitur utramque methodum esse adhibendam in scientiis acquirendis. Nam ad scientias acquirendas via inventionis oportet procedere ex principiis primis et per se notis ad inferendas conclusiones; contra ad certitudinem habendam de conclusionibus oportet ea resolvere in principia per se nota. Iam vero hoc nihil aliud est nisi adhibere analysim et synthesisim. Ergo in acquisitione scientiarum utraque methodus necessaria est. Praestat audire S. Thomam ita rem explicantem: « Ratiocinatio humana secundum viam acquisitionis vel inventionis procedit a quibusdam simpliciter intellectis, quae sunt prima principia. Et rursus via iudicii resolvendo redit ad prima principia, ad quae inventa examinat » (1). Paucis. Intellectus in demonstrationibus scientificis indiget principiis per se notis, quae habentur per inductionem et abstractionem a singularibus, quod est proprium analysis: debet applicare principia communia ad peculiare materias, quod est synthesis: et demum debet iudicare de conclusionibus resolvendo eas in principia, quod iterum spectat ad analysim.

(1) I p. q. 79, a. 1. De diverso modo considerandi veritatem in variis scientiis, et de ratione eam inquirendi consule S. Thom. *Metaph.* lib. II, lect. 5, et lib. III, lect. 1.

FINIS LOGICAE.

PHILOSOPHIA PRIMA SEU ONTOLOGIA

PROLEGOMENA

RATIO ET ORDO RERUM EXPLICANDARUM. Cum Metaphysica a veteribus divisa sit in Theologiam naturalem, et Philosophiam primam seu Ontologiam, antequam ad definitionem Ontologiae tradendam, et ad eius subiectum determinandum accedamus, opportunum omnino est aliquid de Metaphysica generatim delibare, eiusque definitionem, partitionem, proprietates et attributa declarare.

Metaphysicae definitio. Metaphysica quae a graeco *μέτα τὰ φυσικά* nomen accepit, si vocabuli explicatio spectatur, idem est ac post, trans, vel ultra physica; re autem merito definitur: *Scientia entis immaterialis*, vel aliis verbis eodem recedentibus dicitur ab Aristotele: *Scientia entis in quantum est ens*. Ut definitio haec rite intelligatur, illud in memoriam revocandum est, quod ex S. Thoma notavimus, scientias nimirum speculativas secari, et in propria cuiusque scientiae ratione constitui per differentias speculabilem, secundum quod speculabilia sunt (1). Iam vero speculabile ut a nobis cognosci possit, debet esse intelligibile in actu, et necessarium, cum scientia sit de necessariis. Hoc habetur per remotionem a materia et a motu; nam materia intelligibilitati, motus necessitati rerum opponitur. Merito itaque concludimus diversas scientias speculativas inter sese discriminari per diversos gradus abstractionis et remotionis subiecti speculabilis a materia et a motu, darique tres scientias speculativas specie differentes, nempe scientiam naturalem seu Physicam, Mathematicam, Metaphysicam. Nam quaedam cognoscibilia licet per intellectum abstrahantur a materia singulari et signata; nihilominus dependent a materia sensibili, tum re, tum ratione, cum neque extra materiam

(1) Opusc. *In Boet. de Trin.* q. 5, a. 1.

existere possint, neque sine materia valeant intelligi, eo quod in eorum definitione includatur materia, sicut in definitione hominis oportet accipere carnem et ossa. Quaedam dependent a materia secundum esse, sed non secundum rationem, quia licet non possint existere extra materiam; tamen in eorum definitionibus non ponitur materia, uti linea et numerus. Quaedam demum sunt a materia et re et definitione separata, cum sine materia existere valeant, vel quia numquam sunt in materia, ut Deus et Angeli; vel quia quandoque sunt in materia, quandoque extra materiam, ut substantia, qualitas, potentia et actus, unum et multa.

Quocirca triplex distinguenda est scientia speculativa: una quae tractat de ente mobili, et dicitur Physica seu scientia naturalis, altera quae disserit de ente quanto, et vocatur Mathematica, tertia demum, quae agit de ente immateriali, et nuncupatur quandoque scientia divina vel Theologia, quia praecipuum cognitorum eius est Deus, quandoque Metaphysica, idest ultra vel trans physica, quandoque Philosophia prima, eo quod scientiae aliae sua principia ab ipsa accipientes, eam sequuntur, eiusque subduntur imperio. Cum enim quaelibet scientia hoc sibi vindicet, ut consideret causas et principia proprii subiecti, cumque causae entis immaterialis sint maxime universales, et principia, quae versantur circa ens in quantum est ens, communissima sint, consequens est Metaphysicam agere de communibus scientiarum reliquarum causis et principiis tamquam sibi propriis (1). Ut rem exemplo illustremus, principium illud universalissimum metaphysici proprium: *Si ab aequalibus aequalia demas, quae supersunt, sunt aequalia*, usurpatur a mathematico contractum et applicatum ad quantitatem, et hoc in causa est quamobrem mathematicus in suis principia a metaphysico dependere merito dicatur.

Metaphysicae subiectum. Huius nobilissimae ac divinae scientiae subiectum, est ens immateriale tum *negative*, idest subsistentia, tum *prae-cisive*, idest excessu; idcirco sapienter Aristoteles tradit, Metaphysicam versari circa ens in quantum est ens; nimirum circa ens abstrahens ab omni coarctatione et determinatione, quae a materia causatur. Quam ad rem licet Metaphysica, uti animadvertit S. Thomas, consideret substantias separatas, et ens commune quod est genus, cuius praedictae substantiae sunt communes et universales causae; tamen non quodlibet eorum est subiectum istius scientiae; sed solum ipsum ens commune, cum subiectum in scientia illud sit, cuius causae et passionem quaerimus, non autem causae alicuius generis quaesiti; nam cognitio causarum alicuius generis est finis ad quem scientia pergit. Secundum ergo haec tria, nempe substantias separatas, et

(1) Quod Metaphysica tractet de communibus causis et de primis principiis probatur ab Arist. *Metaph.* lib. I, cap. II.

communes causas, et commune ens haec scientia sortitur tria nomina paulo ante commemorata. Nuncupatur Theologia seu scientia divina in quantum praedictas substantias considerat; vocatur Metaphysica in quantum considerat ens et ea quae consequuntur ipsum, et haec trans physica inveniuntur in via resolutionis, sicut magis communia post minus communia: dicitur tandem Philosophia prima, quia primas rerum causas considerat (1). De his tribus nominibus sic meminit Silvester Maurus: «Vocatur Metaphysica, quia agit de ente metaphysico, hoc est transnaturali... Vocatur prima Philosophia, quia entia immaterialia sunt entia omnium prima, et nobilissima, ac primae causae entium... Vocatur Theologia, quia cum inter entia immaterialia inveniatur Deus, scientia agens de ente immateriali, agit etiam de Deo, ideoque est Theologia. Quia tamen agit de Deo solum in quantum est cognoscibilis ratione pure naturali, vocatur Theologia naturalis, ut per hoc distinguatur a Theologia supernaturali, quae sola simpliciter dicitur Theologia, et agit de Deo, in quantum est cognoscibilis supernaturali lumine divinae revelationis» (2).

Metaphysicae dignitas. Ex iis quae hactenus commemorata sunt, plane elucescit excellentia Metaphysicae prae aliis scientiis, cum et ipsa temperet ac gubernet ceteras scientias, quae ab ipsa ita dependent, ut sine ea nullo pacto consistere possint. Etenim, ut argumento ab Aquinate prolato utamur (3), si quando aliqua plura ordinantur ad unum, oportet unum eorum esse regulans et dirigens, et alia regulata et directa. Iam vero omnes scientiae et artes ordinantur ad unum, nempe ad hominis perfectionem, quae est eius beatitudo. Ergo una earum est directrix reliquarum omnium, et nomen sapientiae iure sibi vindicat, cum sapientis sit alios ordinare. Et quoniam homo per intellectum alios regit; sic illa scientia est aliarum regulatrix, quae circa maxime intelligibilia versatur. Maxime autem intelligibilia sunt entia immaterialia, et communes ac universales rerum causae. Ergo Metaphysica, quae talia considerat, ceteris omnibus scientiis longe antecellit, earumque merito dici debet regulatrix et domina. Metaphysica quippe ceteris scientiis non solum utilis, sed omnino necessaria dicenda est, cum omnes scientiae ipsa indigeant pluribus ex causis, quas enumeravimus agentes in superiori tractatu de scientiarum partitione et ordine (4).

Philosophiae primae dominatum in ceteras scientias eiusque praee aliis excellentiam sic praeclare complexus est Doctor Angelicus: «Semper enim oportet illud per quod aliquid probatur, esse magis

(1) S. Thom. *Metaph.* prooem.

(2) Prooem. ad *Metaph.* Arist.

(3) S. Thom. loc. cit.

(4) Log. Mai. q. 6, a. 3.

scitum vel notum. Qui enim scivit aliquid ex superioribus causis, oportet quod sit magis intelligens illas causas, quia scivit ex superioribus simpliciter, cum non sciat ex causatis causis. Quando enim aliquis scit ex causatis causis, tunc non intelligit ex prioribus, et ex magis notis simpliciter; sed ex magis notis et prioribus quoad nos. Cum autem principia inferioris scientiae probantur ex principiis superioribus, non proceditur ex causatis in causas, sed e converso. Unde oportet quod talis processus sit ex prioribus, et ex magis notis simpliciter. Oportet ergo magis esse scitum, quod est superioris scientiae, ex quo probatur quod est inferioris; et maxime esse scitum id quo omnia alia probantur, et ipsum non probatur ex aliquo priori. Et per consequens scientia superior erit magis scientia, quam inferior; et scientia illa, scilicet Philosophia prima erit maxime scientia » (1).

Metaphysicae proprietates. Praecipuae dotes Metaphysicae revocantur potissimum ad quatuor; est quippe realissima, possibilis, maxime libera, honorabilissima. Et primo quidem est realissima et possibilis, cum versetur circa subiectum realissimum, quod est ens immateriale. Hoc autem non solum intelligendum est de ea parte, quae de Deo et de substantiis spiritualibus disserit; verum etiam de ea parte, quae communem rationem entis, eiusque generales passiones ac proprietates explanare ingreditur; nihil quippe realius ac magis rebus omnibus intimum, quam ratio entis, quae convertitur cum realitate, intelligibilitate, bonitate, et unitate cuiusque rei. Ex quo conficitur divinam hanc scientiam esse admodum possibilem, tum quia eas scrutatur res, ad quas ipsius naturae ineluctabili instinctu fertur humanus intellectus, tum quia, hac scientia summota, reliquae omnes corrumpunt, et humana ratio proprio privatur objecto, debitoque spoliatur fine.

Quae omnia sane patefaciunt *Positivistarum* incredibilem temeritatem ac stultam insaniam, qui sola factorum cognitione contenti Metaphysicam omnem aspernantur; perinde ac omnis veritas atque realitas quam intellectus noster possit scientia assequi, unius materiae regionibus ac confiniis circumscribatur, nihilque sit dignum cognitione ac amore, nisi quod tractetur sensibus. Error huiusmodi ipsum scientiae, nedum sapientiae nomen labefaciat, quae causarum investigatione, et inventionem altius ac sustentatur. Insuper Metaphysica, uti testis est Aristoteles, cum contempletur supremas causas et prima principia rerum iure dicitur maxime libera ac domina; non enim ordinatur ad alias scientias; proprium quippe est liberi non esse alterius gratia: ex adverso scientiae practicae sunt gratia operis, et aliae speculativae ordinantur ad cognitionem optimi, et primi entis, quod speculatur Metaphysica. Ergo Metaphysica est maxime libera tum quia non est gratia operis,

(1) S. THOM. *Poster. Analyt.* lib. I, lect. 17.

tum quia aliae speculativae scientiae ad eam ordinantur et comparantur ut ancillae ad dominam et reginam (1). Demum Metaphysica, teste ipso Philosopho, est honorabilissima, quia est scientia divina tum ratione obiecti quod contempletur, nempe Dei, tum vel maxime ratione illius intellectus in quo perfecte invenitur, nam scientia perfecta de Deo nequit inveniri, nisi in solo Deo seipsam comprehendente (2). Patet ergo Metaphysicam esse scientiam realissimam, possibilem, maxime liberam, honorabilissimam.

Metaphysicae partitio vetus. Quandoquidem ens immateriale bifariam spectari potest, vel negative et subsistentia, vel praecisive et excessu, duplex apud veteres effloruit Metaphysica pars; Theologia nempe naturalis et Philosophia prima, quarum altera disserit de Deo, qui in maximo gradu immaterialitatis, et simplicitatis subsistit, utpote actus purissimus et ipsum esse subsistens, et subinde de Intelligentiis separatis, quae sunt formae complete subsistentes. Quaestiones vero quae animi humani naturam operationesque respiciunt, ad Philosophiam naturalem et ad tractatum *de Anima* remittebantur; propterea quod animus humanus licet spiritualis et intelligentia polens, corpori unitur ut forma substantialis ad hominem conflandum, qui inter substantias visibiles et corruptioni obnoxias principatum sibi vindicat. Altera vero Metaphysicae pars circa illas rationes communes et universales versatur, quae licet materiae inesse possint; nihilominus materiae limitibus non definiuntur, et rebus etiam immaterialibus melius perfectiusque insunt; uti ratio entis, unius, substantiae, accidentis, causae, effectus, sexcentaque alia.

Metaphysicae partitio recentior. Recentes philosophi Metaphysicam diversimode partiti sunt, nimirum in Metaphysicam generalem, quam etiam, duce Wolfio, Ontologiam nuncupant, et in Metaphysicam specialem. Metaphysica generalis seu Ontologia, seu Philosophia prima communes illas rationes considerat quae enti insunt in quantum est ens. Ex adverso Metaphysica specialis complectitur Cosmologiam, Anthropologiam, Theologiam naturalem, nimirum scientiam de mundo, de homine, et de Deo. Verum enim quaecumque usurpetur Metaphysicae divisio, in scientiis speculativis tradendis incipiendum est a Philosophia prima seu Ontologia, quae etiam ea de causa a quibusdam Philosophia fundamentalis nominari solet.

Cum enim generales notiones, et universalia principia quae considerantur in hac scientia, sint fundamentum particularium contractarumque notionum ac principiorum quae ad ceteras scientias pertinent, haec debent prius explicari in ea disciplina, quae communia omnibus tractat tamquam propria sibi; secus contra rectam disciplinam

(1) *Metaph.* lib. I, cap. II, n. 5.

(2) *ARIST.* loc. cit. n. 8.

tradendarum rationem, vel principia particularia aliarum scientiarum naturali destituerentur fundamento, vel multoties repetenda forent quae ad superiorem et communem scientiam pertinent. Intellectus quippe humanus ab universalioribus tamquam nobis magis notis ad particularia suo quodam itinere progreditur (1); ideoque non potest de ente mobili, vel de ente quanto disserere, nisi prius ea cognoverit quae pertinent ad ens in communi, seu ad ens in quantum est ens. Hanc Philosophi doctrinam ex ipsis naturae fontibus expressam enarrans Aquinas monuit, omnibus scientiis esse praemittendam *Philosophiam primam*, in qua determinatur de iis, quae sunt communia entis in quantum est (2).

Quid Philosophia prima seu Ontologia? Iuxta doctrinam Philosophi, et S. Thomae, Ontologia rite definiiri potest: *Scientia quae considerat ens, et ea quae consequuntur ipsum*; vel explanatius: *Scientia quae habet pro subiecto ens, quod est commune ad omnia, et ideo considerat ea quae sunt propria entis, quae sunt omnibus communia, tamquam propria sibi* (3).

Definitio evolvitur. Tametsi omnes scientiae disserant de ente, cum subiectum cuiuslibet scientiae sit ens; nihilominus scientiae particulares tractant de ente particulari, nempe prout est huiusmodi ens, e. g. numerus, linea, animal; non autem de ente in quantum est ens, idest de ente communi et generali in quantum universale. Haec consideratio entis spectat ad scientiam illam superiorem quae ad omnia extenditur, quaeque Philosophia prima nominatur. Cum autem ad quamlibet scientiam spectet ea considerare, quae per se et non per accidens insunt proprio subiecto; nam quae per se sunt accidentia inferioris se habent ad superius per accidens; sic Philosophia prima ea accidentia et eas passiones dumtaxat speculatur, quae insunt enti in quantum est ens; secus deberet se extendere ad accidentia quaesita in aliis scientiis, cum omnia accidentia insint alicui enti, sed non secundum quod est ens. Res illustratur exemplo geometrae, qui minime considerat an triangulum sit aureum vel ligneum, sed ipsum absolute respicit secundum quod habet tres angulos pares duobus rectis, quia haec est propria passio trianguli (4).

Quare cum scientia haec speculetur ens in quantum est ens, et per se accidentia entis, a scientiis particularibus secernitur, quae speculantur aliquam partem entis ab aliis discretam, uti ens mobile vel quantum et horum entium contractorum proprias passiones. Rem sic declarat Philosophus: « Est quaedam scientia quae speculatur ens prout

(1) *Physic.* lib. I, text. 1.(2) *Physic.* lib. I, lect. 1.(3) *Poster. Analyt.* lib. I, lect. 17.(4) Cf. S. Thomae. *Metaph.* lib. IV, lect. 1.

ens est, et quae ei per se insunt. Haec autem nulli earum, quae in parte dicuntur, eadem est: nulla namque ceterarum universaliter de ente, prout ens est, considerat, sed eius aliquam partem abscondens quod ei accidit speculantur, ut mathematicae scientiae. Cum autem principia et supremas causas quaeramus, patet quod alicuius naturae per se necesse est eas esse » (1).

Ad quae se extendit Ontologia? Ex his quae de definitione Philosophiae primae mox meminimus, ea rite determinari possunt, circa quae consideratio huius scientiae versari debeat et possit. Principio quidem perspicuum est scientiam quae speculatur ens in quantum est ens, eas notiones evolvere debere, quae cum ipso ente communissimo convertuntur, quaeque transcendentales dicuntur, et eorum contrarias; nam contraria ad idem genus revocantur, ideoque ad eandem scientiam. Ad Philosophiam ergo primam spectat disserere de vero, de bono, de uno, eorumque oppositis.

Secundo Ontologia considerat substantiam et accidentia, sed praecipue substantiam. Scientia quippe de aliquo subiecto ea omnia considerare debet, de quibus tale subiectum praedicatur non solum univoce, sed etiam analogice; sicut medicina quae est de sanitate considerat ea omnia de quibus sanum analogice dicitur. Atqui ens praedicatur de substantia et accidentibus. Ergo ad Philosophiam primam pertinet de substantia et de accidentibus disserere. Cum autem substantia dicatur ens per se; accidentia vero dicantur entia per ordinem ad substantiam, patet considerationem huius scientiae per prius circa substantiam, per posterius circa accidentia versari, nam substantia est primum analogatum.

Exinde etiam innotescit decem praedicamenta ad huius scientiae considerationem pertinere. Siquidem scientia quae est de ente universalis, et non de particulari, communes modos entis et non peculiaries alicui determinato enti considerat. Iam vero diversae rationes essendi vel modi entis in quantum est ens, dicuntur praedicamenta seu categoriae. Ergo haec scientia de decem categoriis disserat necesse est.

Neque doctrinae a nobis propositae obstat, quod quaedam praedicamenta, ut quantitas, sint accidentia entis materialis, ideoque viderentur non ad Metaphysicam pertinere, sed ad aliquam peculiariem scientiam, puta ad Mathematicam. Nam aliud est considerare quantitatem prout est determinatio quaedam entis in quantum est ens, et

(1) 'Ἐστιν ἰστορικὴ τις ἢ θεωρητὶκὴ τὸ ὄν ἢ τὸ ἐν καὶ τὰ τοῦτο ὑπαρχόντα κατὰ αὐτὸ. Αὐτὸ δ' ἔστιν οὐδέναξ τῶν ἐν μέρει λεγομένων ἢ αὐτῆ' οὐδέμια γὰρ τῶν ἄλλων ἰστορικῶν καθόλου περὶ τοῦ ὄντος ἢ ἐν, ἀλλὰ μέρους αὐτοῦ τι ἀπετερόμενα περὶ τούτου θεωροῦσι τὸ συμβεβηκός, ὅτιν αἱ μαθηματικαὶ τῶν ἰστορικῶν. Ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀποτέλεστας αἰτίας ζητοῦμεν, ὄλον ὡς φύσεως τινος αὐτὰς ἀναγκαῖον εἶναι κατὰ αὐτὸν. *Metaph.* lib. IV, cap. I.

hoc spectat ad Philosophiam primam; et aliud est, supposita quantitate ut mensura substantiae corporalis, disserere de propriis passionibus quantitatis sive continuae, sive discretæ, quod pertinet ad Mathematicam; et sic de aliis prædicamentis ad substantias materiales pertinentibus. Scientiæ enim inferiores et proprium subiectum a superioribus accipiunt, et sua principia per principia superioris scientiæ illustrant et confirmant (1).

Epilogus. Ut ergo in summam contrahamus quæ explicata sunt, dicimus Ontologiam agere de ente prout est ens, et de eius communibus proprietatibus tamquam propriis sibi. Quocirca ipsa disserit de notionibus transcendentibus earumque oppositis, de communibus essendi modis et determinationibus, nempe de decem categoriis, sed præsertim de substantia, cum accidentia non dicantur entia nisi per ordinem ad substantiam, ideoque sunt potius entis entia (2). Cum autem scientia sit cognitio rei seu subiecti per causas, consequenter Metaphysica disserit de communibus causis et principiis entis.

Sponte ergo ex memoratis efflorescit rerum tractandarum ordo, ita ut nobis agendum sit primo de ente quod est principium categoriarum; postea de ipsis categoriis et præsertim de substantia; et demum de causis et principiis entium et maxime substantiarum.

(1) *Poster. Analyt.* lib. I, lect. 17-19.

(2) *Metaph.* lib. IV, lect. 1 medio.

TRACTATUS PRIMUS

DE ENTE COMMUNI PROUT EST PRINCIPIUM CATEGORIARUM ET DE NOTIONIBUS QUÆ CUM IPSO CONVERTUNTUR

QUAESTIO I.

Evolvitur notio entis transcendentis, et pervestigatur quomodo descendat ad inferiora quibus attribuitur.

Notio entis prima est, quæ in intellectu nostro imprimatur, ideoque si quid in ipsa explicanda errare contigerit, primus ille error longe lateque serpet, et omnes alias notiones turbabit et quadam caligine perfundet. Quare ne error initio parvus efficiatur subinde progressionem magnam, necesse est communem notionem entis in se spectatam diligenter et accurate explanare, et inquirere quomodo sua inferiora denotet, ad eaque per prædicationem descendat. Compertum quippe est tum ratione, tum ipsa experientia præcipuos errores, qui apud philosophos tum veteres, tum recentes cunctas commaculant scientias, caput et radicem habere in falsa et perversa notione entis ex qua philosophari aggressi sunt. Merito ergo S. Thomas suum *de ente et essentia* tractatum sic auspiciat: « Quia parvus error in principio magnus est in fine, ens autem et essentia sunt, quæ primo in intellectu concipiuntur; ideo primo, ne ex eorum ignorantia errare contingat, ad horum difficultatem aperiendam, dicendum est, quid nomine essentiae et entis significetur, et quomodo in diversis inveniantur, et quomodo se habeant ad intentiones logicas, scilicet genera, species, et differentias ». (1).

ARTICULUS I.

DE ENTE, ESSENTIA, ET ESSE, ET DE VARIIS ENTIS DIVISIONIBUS (2).

QUID NOMINE ENTIS? Notio entis, quæ est de primis simplicibus definirî minime potest; nihilominus potest quodammodo sic ordinatim declarari. Nomen entis quod est impositum ab actu essendi

(1) *Opusc. De ente et essentia*, proœmio.

(2) S. THOM. *opusc.* cit. cap. I.